

SXEDIO.61C

5.12.1925: Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΙ ΣΤΟΝ Ν. ΚΛ. ΛΑΝΙΤΗ ΝΑ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙ ΕΔΡΑ ΣΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ. ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΜΙΞΗ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΧΑΤΖΗΕΥΤΥΧΙΟΥ ΧΑΤΖΗΠΡΟΚΟΠΗ

Σαν προκηρύχθηκαν οι εκλογές ο παλαιοπολιτικός Ν. Κλ. Λανίτης προσπάθησε να υποβάλει υποψηφιότητα, αλλά ο Κυβερνήτης Μάλλκομ Στέβηνσον αρνήθηκε να του δώσει την αγγλικήν υπηκοότητα για να δικαιούται να κατέλθει στις εκλογές εφαρμόζοντας τη σκληρή τακτική που είχε ακολουθήσει μέχρι τότε παρά το γεγονός ότι ο Λανίτης στο παρελθόν είχε υπηρετήσει ως βουλευτής κατά διαστήματα από το **1911** μέχρι το **1921** και παρά το γεγονός ότι είχε γεννηθεί από Κυπρίους γονείς και είχε παρουσιάσει πιστοποιητικό του ελληνικού προξενείου το οποίο βεβαίωνε ότι δεν ήταν εγγεγραμμένος ως Έλληνας υπήκοος.

Στόχος του Κυβερνήτη ήταν ασφαλώς να αποκλείσει τους παλαιοπολιτικούς ώστε να αναδειχθούν νέοι, χωρίς τα πάθη και το κύρος του παρελθόντος, αλλά και να δικαιώσει τη θέση του ότι η πολιτική της αποχής προερχόταν από μια "σκεύρα" μερικής περί των Αρχιεπίσκοπο που δεν είχαν λαϊκή υποστήριξη.

Η "Ελευθερία" έγραφε στις **5 Αυγούστου 1925** για την απόφαση του Κυβερνήτη παραθέτοντας παράλληλα και τη δήλωση του Ν. Κλ. Λανίτη:

"Ο εκ Λεμεσού παλαίμαχος πολιτευόμενος κ. Ν. Κλ. Λανίτης αποκλειόμενος να θέση βουλευτικήν υποψηφιότητα κατά τας προσεχείς βουλευτικές εκλογάς διότι η Κυβέρνησις της νήσου ηρνήθη να δώση εις αυτόν πιστοποιητικόν βρεττανικής υπηκοότητος, απηύθυνε προς τον Κυπριακόν λαόν ζηωράν διαμαρτυρίαν, διά της οποίας εκθέτει προς γνώσιν του λαού την μεροληπτικήν απέναντι του στάσιν της Κυβερνήσεως η οποία επιδιώκει να τον αποκλείση από το Νομοθετικόν Συμβούλιον ως ξένον υπήκοον, καίτοι

εγεννήθη εν Κύπρω εκ γονέων Κυπρίων, ευρίσκειτο εν τη νήσω κατά την ημέραν της προσαρτήσεως και παρουσίασιν εις την Κυβέρνησιν πιστοποιητικόν του ελληνικού προξενείου βεβαιούν ότι δεν είναι εγγεγραμμένος ως Ελλην υπήκοος.

Ο κ. Ν. Κλ. Λανίτης γνωστότατος εις το Παγκύπριον διά την ενθουσιώδη ακαταπόνητον δράσιν του υπέρ των δικαίων της Κύπρου, επί τη ευκαιρία ταύτη θεωρεί καλόν να δώση μερικάς επικαίρους συστάσεις εις τον λαόν, τας οποίας αναδημοσιεύομεν κατωτέρω εκ της μακράς και ωραίας επιστολής του:

"... Αλλ' αν το δίκαιον του ισχυρού δεν με αφίνει να ζητήσω τας ψήφους σας αν αι περιστάσεις με εμποδίζουν να σας αντιπροσωπεύσω, θα είμαι πάντοτε μαζί σας πιστός εις την αιωνίαν ιδέαν που κρατεί αιχμάλωτον την ψυχήν μου και την ψυχήν σας και συνεργάτης όλων των φίλων και των συναθλητών, τους οποίους η τιμία σας ψήφος η θα στείλη αύριον εις την Βουλήν. Και εφ' όσον η φωνή μου ακούεται, και εφ' όσον έχετε εμπιστοσύνην εις εμέ, προσέξατε. Μη πιστεύετε εις τας υποσχέσεις των οιωνδήποτε ερπετών που ξεύρουν μόνον να λείχουν τα πόδια των αυθεντών και των κυρίων των. Μη πιστεύετε εις φουσκωμένας και ανεκπληρώτους υποσχέσεις των οιωνδήποτε ανοήτων. Η πατρίδα μας δεν μπορεί να πάγη μπροστά ενόσω δεν είμεθα κύριοι μέσα στο σπίτι μας. Μόνον η ελευθερία ενός λαού, αυτή και μόνον αυτή ανοίγει τον δρόμον της προόδου και της ευτυχίας. Αποστρέψατε το πρόσωπον σας από οιονδήποτε υποψήφιον, ο οποίος θα τολμήση να σας πη να δώσετε άλλον δρόμον εις την σκέψιν σας και όταν πάτε εις τας κάλπας προσέξατε να ψηφίσετε τα πρόσωπα τα οποία λόγω μορφώσεως, πείρας, πολιτικής αρετής και ηθικής επιβολής είνε κατά την συνείδησιν σας ικανά να αντιπροσωπεύσουν τον λαόν.

Εγώ απομακρυνόμενος υπό την πίστιν των περιστάσεων της Βουλής θα εξακολουθήσω ενόσω ζω εργαζόμενος όπως μπορώ υπέρ της αγαπημένης πατρίδος μου συνιστών εις όλους ομόνοιαν συνεργασίαν και εμμονήν εις την αιωνίαν ιδέαν της ελευθερίας της πατρίδος μας, φρονών ότι μόνον έτσι

θα μπορέσωμεν να επιβληθώμεν επί της φιλευθέρας συνειδήσεως, των μεγάλων μαζών του βρειτανικού Έθνους και πιστεύων μετ' απολύτου πίστεως εις τα μεγάλα πεπρωμένα της ελληνικής φυλής θα οδηγήσουν ταχέως την ευεργέτιδα του ελληνικού Έθνους Αγγλίαν εν τω Κυπριακώ ζητήματι εις την οδόν του καθήκοντος και της τιμής. Είθε δε η Θεία Πρόνοια να ευδοκήση, όπως μπορέσω να αντιπροσωπεύσω την Κύπρον εις την Βουλήν των Ελλήνων εις την οποίαν κατά πάντα φυσικόν και ηθικόν νόμον έχετε δικαίωμα να αντιπροσωπεύεσθε.

Εν Λεμεσώ, Αύγουστος, 1925. Νκ.Κλ. Λανίτης

(Μεταγλώττιση)

"Ο παλαίμαχος πολιτευόμενος κ. Ν. Κλ. Λανίτης από τη Λεμεσό αποκλειόμενος να θέσει βουλευτική υποψηφιότητα κατά τις προσεχείς βουλευτικές εκλογές διότι η Κυβέρνηση της Νήσου αρνήθηκε να δώσει σ' αυτόν πιστοποιητικό βρειτανικής υπηκοότητας, απήλυσε προς τον Κυπριακό λαό ζωνή διαματυρία, με την οποία εκθέτει προς γνώση του λαού τη μεροληπτική απέναντι του στάση της Κυβέρνησης, η οποία επιδιώκει να τον αποκλείσει από το Νομοθετικό Συμβούλιο ως ξένο υπήκοο, παρ' όλον ότι γεννήθηκε στην Κύπρο από γονείς Κυπρίους βρισκόταν στη νήσο κατά την ημέρα της προσάρτησης και παρουσίασε στην Κυβέρνηση πιστοποιητικό του ελληνικού προξενείου το οποίο βεβαιώνει ότι δεν είναι εγγεγραμμένος ως Έλληνας υπήκοος.

Ο κ. Ν. Κλ. Λανίτης γνωστότατος στο Παγκύπριο για την ενθουσιώδη και ακαταπόνητη δράση του υπέρ των δικαίων της Κύπρου, με την ευκαιρία αυτή θεωρεί καλό να δώσει μερικές επίκαιρες συστάσεις στο λαό, τις οποίες αναδημοσιεύουμε πιο κάτω από τη μακρά και ωραία επιστολή του:

"... Αλλά εάν το δίκαιο του ισχυρού δεν με αφήνει να ζητήσω τις ψήφους σας, αν οι περιστάσεις με εμποδίζουν να σας αντιπροσωπεύσω, θα είμαι πάντοτε μαζί σας πιστός στην αιώνια ιδέα που κρατά

αιχμάλωτη την ψυχή μου και την ψυχή σας και συνεργάτης όλων των φίλων και συναθλητών τους οποίους η τίμια σας ψήφος θα στείλει αύριο στη Βουλή. Και εφόσον η φωνή μου ακούεται και εφ' όσον έχετε εμπιστοσύνη σε μένα προσέξτε. Μη πιστεύετε στις υποσχέσεις των οποιωνδήποτε ερπειών που ξέρουν μόνο να λείχουν τα πόδια των αυθέντων και των κυρίων τους. Μη πιστεύετε σε φουσκωμένες και ανεκπλήρωτες υποσχέσεις των οποιωνδήποτε ανόητων. Η πατρίδα μας δεν μπορεί να πάει μπροστά ενόσω δεν είμαστε κύριοι μέσα στο σπίτι μας. Μόνο η ελευθερία ενός λαού, αυτή και μόνον αυτή, ανοίγει το δρόμο της προόδου και της ευτυχίας. Αποστρέψτε το πρόσωπο σας από οποιονδήποτε υποψήφιο, ο οποίος θα τολμήσει να σας πει να δώσετε άλλο δρόμο στη σκέψη σας, και πάτε στις κάλπες προσέξτε να ψηφίσετε τα πρόσωπα τα οποία λόγω μόρφωσης, πείρας, πολιτικής αρετής και ηθικής επιβολής, είναι κατά τη συνείδηση σας ικανά να αντιπροσωπεύσουν το λαό.

Εγώ απομακρυνόμενος από την πίεση των περιστάσεων της Βουλής θα εξακολουθήσω ενόσω ζω να εργάζομαι όπως μπορώ υπέρ της αγαπημένης πατρίδας μου συνιστώντας σε όλους ομόνοια, συνεργασία και εμμονή στην αιώνια ιδέα της ελευθερίας της πατρίδας μας, πιστεύοντας ότι μόνον έτσι θα μπορέσουμε να επιβληθούμε στη φιλελεύθερη συνείδηση των μεγάλων μαζών του βρετανικού Έθνους και πιστεύοντας με απόλυτη πίστη ότι τα μεγάλα πεπρωμένα της ελληνικής φυλής, θα οδηγήσουν γρήγορα την ευεργέτιδα του ελληνικού Έθνους Αγγλίαν στο κυπριακό ζήτημα στην οδό του καθήκοντος και της τιμής. Μακάρι δε η Θεία πρόνοια να ευδοκήσει, όπως μπορέσω να αντιπροσωπεύω την Κύπρο στη Βουλή των Ελλήνων, στην οποία κατά πάντα φυσικό και ηθικό νόμο έχετε δικαίωμα να αντιπροσωπεύεσθε.

Λεμεσός, Αύγουστος 1925. Ν. Κλ. Λανίτης.

Ο Κυβερνήτης Στήβενσον δεν περιορίστηκε μόνο να απαγορεύσει στο Λανίτη να κατέλθει στις εκλογές, αλλά αναμίχθηκε και ενεργά με τους αστυνομικούς

υπέρ του υποψηφίου Χατζηευτυχίου Χατζηπροκόπη, που θα κατερχόταν στο διμέρισμα Ορεινής με αντίπαλο το Θεοφάνη Θεοδότου, ενός από τους παλαιοπολιτικούς.

Ο Θ. Θεοδότου, γνωστός για τη συνεργασία του με την Εθναρχία έδινε τη μάχη ενός ανθρώπου που είχε εκλεγεί ως βουλευτής στη διάρκεια της πολιτικής της αποχής. Σε σύσκεψη που έγινε στη Λευκωσία αναφέρθηκε ότι ο λαός θεωρούσε την υποψηφιότητα του Χατζηπροκόπη στην οποία αναμιγνυόταν σκανδαλωδώς η Αστυνομία σαν χειρότερη από την υποψηφιότητα του Γιαγκ στην επαρχία Αμμοχώστου στα τέλη του περασμένου αιώνα. Εγγραφε για τη σύσκεψη η "Ελευθερία" στις 30 Σεπτεμβρίου 1925:

"Της συνελεύσεως προήδρευσεν ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Κιτίου εντολή του Οικουρούντος Αρχιεπισκόπου. Μετά μικράν και ζωηράν εισαγωγήν υπό του Πανιερωτάτου προέδρου έλαβε τον λόγον ο κ. Θεοδότου όστις διά ζωηρού ύφους εξέθεσεν αστυνομικάς υπερβασίας ετόνισε την σημασίαν του εκλογικού αγώνος εν τω διαμερίσματι Ορεινής και εδήλωσεν ότι ο αγών δεν πρέπει να νομισθή ότι γίνεται διά το άτομον του, αλλά διά την Κυπριακήν τιμήν.

Μετά τον κ. Θεοδότου έλαβε τον λόγον ο κ. Κ.Κ. Παυλίδης, διευθυντής της "Φωνής της Κύπρου", ο οποίος ετόνισε το έκρυθμον της καταστάσεως, υπέμνησε το προηγούμενον της υποψηφιότητος του Γιαγκ και είπεν ότι η εις το διαμέρισμα της Ορεινής υποψηφιότης του κ. Χ' Ευτυχίου είναι πολύ χειροτέρα από την υποψηφιότητα του Γιαγκ, έκαμε δε έκκλησιν εις πάντας, όπως μη επιτρέψουν οι κάτοικοι των χωρίων όπως βεβηλωθή το έδαφος, το οποίον επάτησεν ο εθνομάρτης Κυπριανός.

Μετά τον κ. Παυλίδην έλαβε τον λόγον ο κ. Χαράλαμπος Μαραθεύτης, όστις υπέδειξεν ότι όπως εις την εποχήν της υποψηφιότητος του Γιαγκ, ούτω και τώρα η Εκκλησία πρέπει να επισκεφθή τα χωρία, τα οποία εδηλητηριάσθησαν διά παντοειδών μέσων και

μαζί με την Εκκλησίαν να εξέλθουν εις τα χωρία οι λογάδες του Έθνους και να καθοδηγήσουν τον λαόν.

Μετά ταύτα ο Πανιερώτατος Πρόεδρος ανέγνωσε το ακόλουθον ψήφισμα όπως ενεκρίθη ομοφώνως και διά βοής.

" Ο ελληνικός πληθυσμός της Λευκωσίας και των περιχώρων συνελθών εις μεγάλην και επιβλητικήν συγκέντρωσιν εν τη αιθούσῃ "Κλεοπάτρας" σήμερον **1ην Οκτωβρίου 1925,**

Λαβών γνώσιν της εκρύθμου καταστάσεως, ητις εδημιουργήθη εν τῷ εκλογικῷ διαμερίσματι Ορεινῆς, λόγω της καταφανούς συμπράξεως φρουρῶν της τάξεως μετά κακοποιῶν στοιχείων,

Ακούσας τας ομιλίας του Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Κιτίου και των κ.κ. Θ. Θεοδότου, Κ. Κ. Παυλίδου και Χ. Μααθεύτη, διά των οποίων ανεπτύχθησαν αι υπερβασίαι αστυνομικῶν και η παράνομος προσπάθεια αὐτῶν προς ἐπηρεασμὸν της ελευθέρας εκφράσεως του λαϊκοῦ φρονήματος ομοφώνως και διά βοής:

1. Διαμαρτύρεται εντόνως διά την δημιουργηθεῖσαν ὑπὸ αστυνομικῶν ὀργάνων διασάλευσιν της τάξεως των εκλογικῶν διαμερισμάτων Ορεινῆς και την σκανδαλώδη συμπεριφορὰν αὐτῶν ἐναντίον των υψηλῶν παραδόσεων της βρεττανικῆς διοικήσεως.

2. Παρακαλεῖ την Αὐτοῦ Εξοχότητα τον Κυβερνήτη της νήσου ὅπως λάβη ἄμεσα και σύντονα μέτρα προς αποκατάστασιν πλήρους τάξεως και εξασφάλισιν της ελευθερίας ανεπηρεάστου εκδηλώσεως του λαϊκοῦ φρονήματος κατὰ την προεκλογικὴν περίοδον και κατὰ την ἡμέραν των προσεχῶν βουλευτικῶν εκλογῶν.

3. Δηλοῖ προς την αὐτοῦ ἐξοχότητα τον Κυβερνήτη της νήσου ὅτι η ἐξακολούθησις της πρωτοφανοῦς ανωμάλου καταστάσεως ουχὶ μόνον δεν συνάδει προς το γόητρον της βρεττανικῆς σημαίας ὑπὸ την οποίαν οι λαοὶ δέον να απολαύωσι τάξεως και ασφαλείας ἀλλὰ και ἐμπνέει την δυσπιστίαν εις τον λαόν προς τους φρουροὺς της τάξεως, ἥτις βεβαίως δεν

είναι συντελεστική εις την ασφάλειαν της χώρας.

4. Αναθέτει εις επιτροπήν αποτελουμένην εκ του Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Κιτίου και των κ.κ. Α. Φοινιέως, προσωρινού προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου και Κ.Κ. Παυλίδου, διευθυντού της Φωνής της Κύπρου, όπως εμφανισθή ενώπιον της Αυτού Εξοχότητος του Κυβερνήτου της νήσου και επιδόση το παρόν ψήφισμα.

(Μεταγλώττιση)

Της συνέλευσης προήδρευσε ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Κιτίου με εντολή του Αρχιεπισκόπου, ο οποίος ουκουρούσε. Μετά μικρά και ζωηρά εισαγωγή από τον Πανιερώτατο πρόερο έλαβε το λόγο ο κ. Θεοδότου ο οποίος με ζωηρό ύφος εξέθεσε αστυνομικές υπερβασίες ετόνισε την σημασία του εκλογικού αγώνα στο διαμέρισμα Ορεινής και δήλωσε ότι ο αγώνας δεν πρέπει να νομισθεί ότι γίνεται για το άτομο του, αλλά για την Κυπριακή τιμή.

Μετά τον κ. Θεοδότου έλαβε το λόγο ο κ. Κ.Κ. Παυλίδης, διευθυντής της " Φωνής της Κύπρου", ο οποίος ετόνισε το έκρυθμο της κατάστασης, υπέμνησε το προηγούμενο της υποψηφιότητας του Γιαγκ και είπεν ότι η υποψηφιότητα στο διαμέρισμα της Ορεινής του κ. Χ" Ευτυχίου είναι πολύ χειρότερη από την υποψηφιότητα του Γιαγκ, έκαμε δε έκκληση σε όλους, όπως μη επιτρέψουν οι κάτοικοι των χωριών όπως βεβηλωθεί το έδαφος, το οποίο επάτησε ο εθνομάρτυρας Κυπριανός.

Μετά τον κ. Παυλίδη έλαβε το λόγο ο κ. Χαράλαμπος Μαραθεύτης, ο οποίος υπέδειξε ότι όπως στην εποχή της υποψηφιότητας του Γιαγκ, έτσι και τώρα η Εκκλησία πρέπει να επισκεφθεί τα χωριά, τα οποία δηλητηριάστηκαν με παντοειδή μέσα και μαζί με την Εκκλησία να βγουν στα χωριά οι λογάδες του Έθνους και να καθοδηγήσουν το λαό.

Μετά από αυτά ο Πανιερώτατος Πρόεδρος ανέγνωσε το ακόλουθο ψήφισμα όπως εγκρίθηκε

ομόφωνα διά βοής.

Ο ελληνικός πληθυσμός της Λευκωσίας και των περιχώρων αφού συνήλθε σε μεγάλη και επιβλητική συγκέντρωση ομόφωνα και διά βοής:

"Ο ελληνικός πληθυσμός της Λευκωσίας και των περιχώρων αφού συνήλθε σε μεγάλη και επιβλητική συγκέντρωση στην αίθουσα "Κλεοπάτρας" σήμερα 1η Οκτωβρίου 1925,

Αφού έλαβε γνώση της έκρυθμης κατάστασης, η οποία δημιουργήθηκε στο εκλογικό διαμέρισμα Ορεινής, λόγω της καταφανούς σύμπραξης φρουρών της τάξης με κακοποιά στοιχεία,

Αφού άκουσε τις ομιλίες του Πανιερωτάτου Μητροπολίτη Κιτίου και των κ.κ. Θ. Θεοδότου, Κ. Κ. Παυλίδη και Χ. Μααθεύτη, με τις οποίες αναπτύχθηκαν οι υπερβασίες αστυνομικών και η παράνομη προσπάθεια τους προς επηρεασμό της ελεύθερης έκφρασης του λαϊκού φρονήματος ψηφίζει ομόφωνα:

1. Διαμαρτύρεται έντονα για τη διασάλευση της τάξης που δημιουργήθηκε από αστυνομικά όργανα στα εκλογικά διαμερίσματα Ορεινής και τη σκανδαλώδη συμπεριφορά αυτών εναντίον των υψηλών παραδόσεων της βρετανικής διοίκησης.

2. Παρακαλεί την αυτού εξοχότητα τον Κυβερνήτη της νήσου όπως λάβει άμεσα και σύντομα μέτρα προς αποκατάσταση πλήρους τάξης και εξασφάλιση της ελευθερίας ανεπηρέαστης εκδήλωση του λαϊκού φρονήματος κατά την προεκλογική περίοδο και κατά την ημέρα των προσεχών βουλευτικών εκλογών.

3. Δηλώνει προς την αυτού εξοχότητα τον Κυβερνήτη της νήσου ότι η εξακολούθηση της πρωτοφανούς ανώμαλης κατάστασης όχι μόνο δεν συνάδει προς το γόητρο της βρετανικής σημαίας υπό την οποία οι λαοί πρέπει να απολαύουν τάξης και ασφάλειας αλλά και εμπνέει τη δυσπιστία στο λαό προς τους φρουρούς της τάξης, η οποία βεβαίως δεν είναι συντελεστική στην ασφάλεια της χώρας.

4. Αναθέτει σε επιτροπή που αποτελείται από

τον Πανιερώτατο Μητροπολίτη Κιτίου και τους κ.κ. Α. Φοινιέως, προσωρινό πρόεδρο του Δημοτικού Συμβουλίου και Κ. Κ. Παυλίδη, διευθυντή της Φωνής της Κύπρου, όπως εμφανισθεί ενώπιον της Αυτού Εξοχότητος του Κυβερνήτη της νήσου και επιδόσει το παρόν ψήφισμα.